

**XƏZƏR UNİVERSİTETİ
TEKNOPARKI – MİTEK:
BİRGƏ FƏALİYYƏTƏ HƏSR EDİLMİŞ
KONFRANS**

Fevralın 6-da universitetin Mərmər salonunda Xəzər Universiteti Texnoparkı və Türkiyə MİTEK şirkətlər qrupunun birgə fəaliyyətinə həsr edilmiş konfrans keçirildi.

Təhsil Nazirliyi və Rəbitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən konfransda Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, digər rayonların icra hakimiyyətlərinin müavinləri, Təhsil Nazirliyi və Rəbitə və Yüksək Texnologiyalar nazirlərinin müavinləri və digər əməkdaşları, millət vəkilləri, Azərbaycan və Türkiyənin iş adamları, Xəzər universitetinin əməkdaşları iştirak edirdilər.

Konfrans Xəzər Universitetinin Kamera orkestrinin müşayiəti ilə Azərbaycan Respublikasının Himni və Türkiyə Cumhuriyyətinin İstiqlal Marşının oxunması ilə başladı. Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı tədbiri açaraq, iştirakçıları salamladı və konfranın mövzusu ilə əlaqədar geniş çıxış etdi.

(Ardı səh. 9 - da)

**CONFERENCE ON KHAZAR UNIVERSITY
TEKNOPARK AND MITEK GROUP OF
COMPANIES**

On February 6, a conference on Khazar University Technopark and MITEK Group of Companies (Turkey) was held in

the university's Marble Hall with the support of the Ministry of Education and Ministry of Communications and High Technologies.

Participants included the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Turkey to Azerbaijan, senior officials including the deputy ministers from the Ministry of Education and Ministry of Communications and High Technologies, the Head of the Baku City Nizami District Executive Body along with the Deputy Heads of several Baku administrative districts, members of parliament, businessmen from Azerbaijan and Turkey, and Khazar University faculty and staff members.

The conference began with the Hymn of the Azerbaijan Republic and the Independence March of the Republic of Turkey, played by the Khazar University Chamber Orchestra and sung by the audience.

Then Prof. Hamlet Isaxanlı, Khazar University's founder and Chairman of the Board of Directors and Trustees, made an opening speech to greet participants and give them detailed information about the conference theme. Dinner was served for the guests at a local restaurant.

(Continued on page 9)

TEXNOPARK: POZİTİV - NEQATİV TƏCRÜBƏLƏR VƏ REALİST BAXIŞ

6 fevral 2014, Mərmər salon, Xəzər Universiteti
Hamlet İsaev

Sayın Böyük elçi, hörmətli nazir müavinləri, hörmətli Millət vəkili, hörmətli İcra başçısı və İcra başçısı müavinləri, Mitek şirkətlər qrupunun sayın başkanı, Türkiyə və Azərbaycanın hörmətli iş adamları, sənayeçilər, elm və texnologiya adamları!

Bizə şərəf verib konfransımızda iştirak etdiyiniz, bu mühüm görüşə gəldiyiniz üçün minnətdaram və konfransın təşkilatçıları - Təhsil Nazirliyi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, "Mitek" şirkətlər qrupu və Xəzər Universiteti adından sizləri salamlayıram! Xoş gəlmisiniz!

"Texnopark" (və ya "Elm və texnologiya parkı") universitet və sənayeni bir-birinə yaxınlaşdıran, araşdırma və inkişaf yönlü biznes işi ilə məşğul olan qurumdur, yenilikçi fikirlərə ehtiyac duyan "şirkətlər evi"dir. Texnopark tətbiqi sahələrlə məşğul olan elm adamı, mühəndis, iş adamları və sərmayəçilərin/yatırımcıların işbirliyi məkanıdır və yeni ideyaları həyata keçirmək üçün şirkət qurma fəaliyyəti ilə seçilir. Texnopark tətbiqi bilik mərkəzidir, çoxu kağız üzərində olan ideyaların həyata keçdiyi yerdir. Texnopark hökumətin doğru siyasəti və dəstəyi ilə güc qazanır. Texnopark bazar iqtisadiyyatının zəfəri və əlbəttə ki, həm də elm və texnologiyanın zəfəri sayılır!

Silikon Valley (Silikon/Silisium vadisi) dünyada ilk və ən məşhur universitet texnologiya parkıdır. **Stanford Universiteti** öz maliyyə problemlərini həll etmək və həmçinin məzunlarını perspektivli işlə təmin etmək üçün öz geniş torpaq sahələrini yüksək texnologiya sahəsində fəaliyyət göstərən şirkətlərə kirayə verməklə Silikon vadisinin əsasını qoydu. **1953-cü ildən başlayaraq şirkətlər bura gəlməyə başladılar. Beləliklə, texnopark tarixi təqribən 60 ili əhatə edir.** Əslində isə, 1939-cu ildə təsis edilmiş **Hewlett-Packard** Silikon vadisi adlanacaq bu məkanın ilk yüksək texnologiya

şirkəti sayıla bilər. İki Stanford elektrik mühəndisliyi məzunu William R. Hewlett və David Packard 1938-ci ildə Palo Alto'da Packard'ın qarajında ilk audio ossilyator hazırladılar, onlar öz adları ilə gələcəyin nəhəngi olacaq şirkəti də burada təsis etdilər. **İndi həmin qaraj tarixi yer - Silicon Valley'in doğum yeri elan olundu!** Maraq üçün qeyd edim ki, Disney, Apple, Google, Amazon.com kimi nəhəng şirkətlər də qarajda işə başlamışlar...

Mikroelektronika inqilabı zamanın şəklini və ruhunu dəyişdirdi. San Francisco'dan cənubda böyük ərazidə yerləşən **Silikon vadidə təqribən yarım milyon insan çalışır** (və çalışanların, **dördü birindən çoxu hindistanlıdır!**). Intel, Yahoo!, Oracle burada yarandı. General Electric və Kodak bura gəldi. Xerox, Cisco sistemləri, Apple (Makintosh, iPod, iPhone, iPad, iTunes), Microsoft burada böyük vüsət aldılar. 1998-ci ildə iki Stanford PhD tələbəsi texnoloji cəhətdən əvvəlkilərdən daha effektiv internet axtarış sistemi nəhəngi olacaq **Google** şirkətini təsis etdilər. Yarımkeçiricilər sahəsində böyük uğurlar qazanan Silikon vadi kompüter proqramları (software) və internet işində də dünya mərkəzinə çevrildi. ABŞ üzrə vençur sərmayənin təqribən 40%-i Silikon vadidədir (2012, may). Silikon vadi **adambaşına düşən milyardər və milyonlərin sayına görə də dünya birincisidir.**

ABŞ, Avropa, Yaponiya, Çin, İsrail, Taiwan, Singapore, Yaponiya, Cənubi Koreya, Hong Kong və digər yerlərdə qurulan texnoparklar böyük uğur qazandılar. Hindistan yüksək texnologiyalar, elektronika, xüsusilə informasiya texnologiyaları sahəsində dünyanın ən qabaqcıl məkanlarından birinə çevrildi. **"Fil rəqs/dans etməyi öyrəndi"**, üstəlik hamıdan yaxşı – kiminsə söylədiyi bu ifadə həqiqəti əks etdirir. **Bangalore Elektron Şəhəri** Hindistan silikon vadisi, "2-ci Silikon Vadi" adlandırıldı. Amma 2-cilik uğrunda böyük yarış var.

Rusiyanın acı/neqativ təcrübəsi (Rus sindromu). Bu neqativ təcrübə haqqında MIT-nin professoru Loren Graham'ın müşahidələri maraqlıdır. Rusiyada elm yüksək olub. 1950-60-cı illərdə əsasən rus alimləri Basov və Proxorov'un və ABŞ-lı Charles Townes'un əməyi sayəsində **Lazer kəşf olundu**, hər üç alim bu kəşfə görə Nobel mükafatına layiq görüldülər. Ch. Townes tez patent aldı, satdı, nəticədə Amerika şirkətləri lazerin tətbiqləri üzrə böyük işlər gördülər. Ruslar nə etdilər? Onlar lazerin kommersiyalaşması üçün heç cəhd etmədilər. Rus alim və ixtiraçılarına görə biznes korrupsiya, çirk deməkdir, alim ona yaxın getmək istəmir və ya gedə bilmir. Amerikada uğurlu iş adamı milli qəhrəmandır (Edison, Bill Gate, Steve Jobs,...). Rusiyada isə böyük biznesə dövlət rəqib kimi baxır. Daha bir misal olaraq indi "fracking" adlandırılan **Dərin qazma sistemini** göstərmək olar (su, qum və kimyəvi maddələrin təzyiqlə vurulmasına əsaslanır). Ruslar bu barədə elmi jurnallarda hamıdan əvvəl yazdılar, lakin bunları həyata keçirən, tətbiq edənlər BP, Chevron, Exxon kimi şirkətlərdir; indi onlar ruslara (və dünyaya) dərs keçirlər. Nə üçün yüksək elmi olan Rusiyanın adı ilə rus kompüter, rus mobil telefonu,...yoxdur?! Elm var, amma ölkə tam xarici texnologiyadan asılıdır (bu

səbəbdən Rusiyaya qarşı tətbiq edilən sanksiyalar ciddi təsir gücünə malikdir). Rusiyada qurulmaqda olan **Skolkovo** adlı mərkəzi dövlət texnoparkı dövlət təşəbbüsüdür, biznesin öz təşəbbüsü deyil, özəl sərmayə deyil və bu baxımdan böyük nəticə əldə ediləcəyi şübhə doğurur (bu işə MIT də dəstək verir). Yüksək texnologiyalarla bağlı tətbiqi sahələrdən uzaq qalan ruslar ədəbiyyat, musiqi, software kimi sahələrdə, yəni zehnin, zəkanın məhsulu ilə güclüdürlər; bunları korrupsiyasız, böyük sərmayə və ya böyük komanda işi olmadan etmək mümkündür.

Öz yaxın dünyamıza qayıdaq. Xəzər Universiteti keyfiyyətli, dünya ilə səsleşən tədrislə yanaşı elm və texnologiyanın inkişafı sahəsində, Azərbaycanın maraqlarını mərkəzə qoymaqla beynəlxalq aləmə inteqrasiya sahəsində ciddi işlər görür, zəruri olan sahələrdə xaricdən mütəxəssislər cəlb edir. Xəzər Universiteti, təsadüf deyil ki, “Meydana çıxan Avropa və Mərkəzi Asiya”/Emerging Europe and Central Asia adlandırılan (yəni Şərqi Avropa, Keçmiş Sovet ölkələri və Türkiyənin yer aldığı) geniş bölgənin **yüz ən yaxşı universiteti** sırasında yer aldı (2014, dekabr). Xəzər Universiteti mühəndislik və tətbiqi elmlərin inkişafını üstün/prioritet sahə elan edib, laboratoriyalar yaradır, yüksək texnologiyalar üzrə mütəxəssisləri (xariciləri, həmçinin xaricdə yaşayan azərbaycanlı alimləri) işə dəvət edir. Elektronika, tibb mühəndisliyi, yenilənəbilən enerji, inşaat materialları, neft mühəndisliyi, hüceyrə araşdırmaları və əsas təbiət elmləri üzrə laboratoriyalar qurulmuş və ya qurulmaq üzrədir. Software/Yazılım işi üzrə vacib və maraqlı işlər görmüşük, Tələbə İnformasiya Sistemi (Student Information System) və onu üçün alan İnformasiya Menecment Sistemi qurulmuş, Shlumberger şirkətinin hədiyyə etdiyi çox qiymətli (hər mənada) sistem Neft mühəndisliyi sahəsində başlanğıcdan sona qədər bütün iş prosesinin modelidir, tədqiqat və yüksək dərəcələr almaq üçün tədrisdə istifadə olunur, həmçinin Xəzər Universitetində inkişaf etdirilən Kimya mühəndisliyi, Film və Animasiya kimi sahələrdə də kompüter proqramlaşdırma işi ilə sıx bağlı işlər görülür. Virtual sahibkarlıq üzrə simulyasiya təlim mərkəzimiz fəaliyyət göstərir, o, gerçək dünya şəbəkəsinə qoşulub. Laboratoriyalar və texnoparkla bağlı bu ilk qurumlarımız hər 3 kampusumuzda (Nizami, Binəqədi və Yasamal rayonlarında) yer almışlar.

Azərbaycanda yüksək texnologiya mədəniyyətinin inkişafı üçün nə etməliyik?

Uşaq bağçalarından başlayaraq, ibtidai və orta məktəblərdə yüksək texnologiya ideyasını təbliğ və nümayiş etdirmək, təcrübi, praktik yönümlü dərslərə daha çox fikir vermək (ancaq nəzəriyyələri ön plana çəkən Rus sindromundan xilas olmaq) lazımdır.

Mühəndislik fakültələrində “əllə yaratmaq”, məşğələləri tətbiqi layihələr üzərində qurmaq vacibdir. Ortaya yaratmaq problemi qoymaq, robot, elektromobil, günəş enerjisi ilə işləyən maşın/avtomobil, orijinal proqramlar yazılması, kiçik peyk düzəltmək, tullantıların yeni üsullarla emalı üzərində fikirləşmək,... – budur mühəndislik təhsili, müəllim, mütəxəssis və tələbələrin iş-məşğələ birliyi!

Azərbaycanda gerçək texnopark fəaliyyəti üçün nə lazımdır?

Sənaye müəssisələri (orta və kiçik/dinamik) olmasa, universitet-sənaye münasibətləri inkişaf etməz və texnopark fəaliyyəti ciddi nəticə verməz. Universitet (öz mühəndislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat və menecment sahələri ilə) + sənaye + laboratoriyalar + texnopark! Tətbiqi elmi işlərin əsas nəticəsi kommersiyalaşmadan ibarət olmalıdır. Biz texnoparkı sənaye ilə iç-içə qurmaq istəyirik. Sənaye mərkəzli texnopark! Tələbələr də burda təcrübə keçir, burda yetişirlər.

Texnoparkın texnoloji transfer və kommersiyalaşdırma ofislərində yeni məhsul yaradılması, keyfiyyət və məhsuldarlığın artırılması, xərclərin azaldılması, konsultasiya xidməti (reklam, marketing, training/təlim, təhsil, biznes planlama və strateji inkişaf xidməti,...) göstərilməsi nəzərdə tutulur. **Azərbaycanı istehsal və ixrac ölkəsi edək!** Türkiyə təcrübəsindən bəhrələnməklə, Türkiyə şirkətlərini də cəlb etməklə çox irəli getmək imkanımız var. Ankara Orqanizə Sənaye bölgələrini gəzdik, gördük. Bu işin böyük vüsət almasını, istedadlı insanların özlərini və bununla Türkiyəni irəli apardıqlarını gördüm. Qürur duydu!

Ankarada MİTEK şirkətlər qrupu və Xəzər Universitetinin, Atılım Universiteti və bank sektorunun iştirakı ilə konfransımız oldu. İkinci konfransımızı Bakıda, texnopark qurmaq və universitet-sənaye işbirliyini həyata keçirmək istədiyimiz məkanda təşkil etdik. **Diqqətlə işlənmiş planlarımız var, onları həyata keçirmək mexanizmi hazırlamışıq.** Biz gərək dünyadakı yaxşı təcrübələrdən faydalanaq, bölgəmizin ehtiyaclarını ortaya qoyaq, effektiv-neqativ təcrübələri təkrar etməyək...

Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət strategiyasında (2013, 24 oktyabr, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı), bu çox dəyərli sənəddə Təhsilin məzmunu, İnsan resurslarının formalaşdırılması, Səmərəli idarəetmə mexanizminin yaradılması (beynəlxalq təcrübə), Maliyyələşdirmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi kimi məsələlərlə yanaşı **Təhsil infrastrukturunun yaradılması (şəbəkə! kampuslar!)** da əsas strateji inkişaf istiqamətləri sırasındadır. Bu, aydındır ki, universitetlərin, texnoparkların və laboratoriyaların yaradılmasını təşviq edir. Ümumiyyətlə, yüksək texnologiyaların, sənayenin, texnoparkların **dövlət inkişaf planları** mövcuddur və bu sahələrdə müəyyən addımlar atılıb.

Hökumətdən istədiklərimiz var! Kampus və texnopark üçün böyük ərazi, vergi güzəştləri (maraq üçün qeyd edim ki, Şekspir vergilərdən qaçırmış, biçin vaxtı taxılı gizlədirmiş - ailəsinə saxlamaq üçün...Time, 2013, April 02), gömrük güzəştləri, qanunvericilikdə dəyişmələr istəyirik Hüquqi statusuna görə "gəlir güdməyən"/"not-for profit" (yəni bütün maddi və maliyyə resurslarını təhsil ocağının inkişafına sərf etməli olan, şəxsi qazanc üçün istifadə hüququ olmayan) təhsil ocağı niyə mənfəət vergisi verməlidir? Biz onun əvəzinə universitetimizi və Azərbaycanı inkişaf etdirmək istəyirik.

Əziz dostlar! Hər iki nazir dünən axşam mənə zəng etdilər, mühüm dövlət tədbirində iştirak etmələri səbəbilə gələ bilmədiklərini, ancaq nazir müavinlərini və digər məsul şəxsləri, mütəxəssisləri konfransımıza göndərdiklərini dedilər və bizi dəstəkləyəcəklərini təkrarladılar. Mühüm məsələləri ayrıca görüşüb müzakirə etmək fikrində razılaşdıq. Sabah Rəbiə və Yüksək Texnologiyalar naziri ilə görüşümüz nəzərdə tutulub.

Ankara konfransının və Bakı konfransının işində bizə yardım etmiş hər kəsə və qarşıda görmək istədiyimiz işlərdə bizimlə bir olacaq, bizə yardım edəcək hər kəsə, uyğun nazirliklərə, şirkətlərə, sərmayəçilərə, şəxslərə **təşəkkür edirəm!**

*Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı
Tahir Budaqov*

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ TEXNOPARKI – MİTEK:
BİRGƏ FƏALİYYƏTƏ HƏSR EDİLMİŞ
KONFRANS**

Sonra MİTEK İdarə Heyətinin sədri Cenk Polat, Havelsan şirkətlər qrupunun baş direktoru Sadık Yamaç, Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri İsmail Alper Coşkun, Təhsil Nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirinin müavini Elmır Vəliyev, Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Tahir Budaqov Xəzər Universitetində universitet və MİTEK şirkətlər qrupunun birgə fəaliyyəti ilə yaradılacaq texnoparkın əhəmiyyətindən danışdılar və bu işdə uğurlar arzuladılar.

Xəzər Universiteti ilə MİTEK Şirkətlər Qrupu arasında birgə fəaliyyət haqqında müqaviləni Hamlet İsaخانlı və Cenk Polat imzaladılar.

Konfransdan sonra “Şəki” restoranında konfrans iştirakçılarının şərəfinə ziyafət verildi.

**CONFERENCE ON
KHAZAR UNIVERSITY
TECHNOPARK AND MITEK GROUP OF
COMPANIES**

Then speeches were made by Cenk Polat, Chairman of the Executive Board of MITEK Group of Companies (Turkey); İsmail Alper Coşkun, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Turkey to Azerbaijan; Firudin Qurbanov, deputy to the Minister

of Education; Elmır Valiyev, deputy to the Minister of Communications and High Technologies; Tahir Budagov, Head of the Baku City Nizami District Executive Body. Finally, an agreement was signed between Khazar University and MITEK Group of Companies. After the conference, a di

*Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı Fəvqəladə və
Səlahiyyətli səfiri İsmail Alper Coşkun*

MİTEK İdarə Heyətinin sədri Cenk Polat

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov

Rabitə və yüksək texnologiyalar nazirinin müavini Elmir Vəliyev

Havelsan Şirkətlər Qrupunun baş direktoru Sadık Yamaç

MİTEK
Makine ve İleri Teknolojiler
Sanayicileri Derneği

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
RABİTƏ VƏ YÜKSƏK
TEKNOLOGİYALAR NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

**AZƏRBAYCANIN İLK SƏNAYE MƏRKƏZLİ
TEKNOPARKINI YARADIRIQ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ / BAKI. 6 FEVRAL 2015**